

tetahi ki tetahi, a ko te wahi i tuhonohono ai o ratau whakaaro, a ka tuhia ki te tuhituhinga i whakaaetia ai e ratau tahi, ka kiia he ture whaimana.

B.—TE HANGANGA I TE TURE.

Ka tae tenei ki te patai tuarua, pehea ai te hanga a nga ropu nei i te ture? Ko te whakautu tera e ahua roa, me whakamarama hoki i konei nga mahi a te Paremata.

Ko te Paremata te huihuinga o nga ropu hanga i te ture. No te reo Wiwi tera kupu te "Paremata," ko tona whakamaoritanga "he korero huihui." Na, ko nga ropu e hui nei ki te wahi kotahi, ko te Kingi (ko tona tinana nei ko te Kawana), ko te Whare o Runga (ara ko te Kaunihera), ko te Whare o Raro (ara ko nga mangai i pootitia e te Iwi Nui). Ko nga Minita o te Kawanatanga, he mema tonu era no te Whare o Runga, no te Whare o Raro; a e kore e ahei tetahi tangata ki te tu hei Minita, mehemea ia ehara i te mema no tetahi o aua Whare. Ko ratau nga kaiwhakahaere a te Kingi, a te Iwi Nui hoki; ko ratau te hunga whakakaupapa i nga tikanga hei whiriwhiri ma te Paremata.

Ko te kaupapa i hangaia e ratau ka tukua atu ki te Kawana, mana e kokiri mai ki te Whare, ka kiia tera he "Pire." Ara, ko tona tikanga he kai mata, ma nga Whare e rua e tao, a ka maoa, ka kiia he ture; a ka mata tonu, ka rukea ake, ka kiia he pire i whakakorea. Ko etahi pire i kokiritia ki te Whare o Raro i te tuatahi, ma nga mema o tera Whare e whiriwhiri, e whakatikatika, e whakaac, e whakakore ranei. A, ina whakaaetia e te Whare o Raro, ka tukuna atu ki te Whare o Runga. Ki te kitea e nga mema o tera Whare nga wahi e hapa ana, ka whakatikatikaina e ratau. Otira ko a ratau whakatikatika ka whakahokia iho ano ki te Whare o Raro, ma tenei e whakaac atu. Ina taupatupatu nga Whare e rua, ka whakaturia he Komiti o tetahi Whare, o tetahi Whare, ka noho huihui aua Komiti, ka runanga tahi. Ko ta ratau e whakaoti ai ka tukuna ki tetahi Whare, ki tetahi Whare kia whakaaetia.

He mea ano ka tukuna te pire ki te Whare o Runga timata mai ai. Tera pea he pire na te Minita o te Kawanatanga kei tera Whare e noho iho ana. Ka oti mai i tera Whare ka heke iho ki te Whare o Raro. Ka pera ano nga tikanga i waenganui i nga Whare e rua. Kotahi te momo pire kaore e taea te timata mai i te Whare o Runga, ko nga pire mo nga moni, mo nga taake mo nga moni e namaia ana e te Kawanatanga mo nga tikanga nunui. Me timata anake ena tu pire i te Whare o Raro, notemea kei reira anake nga mema i ata pootitia e te Iwi Nui hei mangai mo ratau; a ko te Iwi Nui te taunga iho o nga taake, o nga takoha. Ko a ratau rawa, ko o ratau whenua nga punga o nga moni e namaia ana e te Kawanatanga. Na reira i herea ai ma ratau anake e whakatakoto he tikanga mo te taha ki nga moni, kaua ma te Whare o Runga, na te Karauna nei ona mema i kowhiri, ehara i te Iwi Nui i whakatu i runga i te huarahi pooti. Kaore te Whare o Runga e ahei ki te whakatikatika i